

Алла Савчук

ЧИТАННЯ
3 КЛАС
РОЗРОБКИ УРОКІВ

До підручника
А. Савчук «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2»

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2020

УДК 371.32
С13

Савчук А.
С13 Читання. 3 клас. Розробки уроків / А. Савчук. —Тернопіль :
Підручники і посібники, 2020. — 128 с.

ISBN 978-966-07-3763-1

Видання містить розгорнуті розробки уроків з читання для 3 класу (до підручника А. Савчук). У посібнику запропоновано різноманітні види роботи, спрямовані на розвиток читацьких навичок, формування допитливості та кмітливості учнів.

Для вчителів початкових класів.

УДК 371.32

Орієнтовне календарно-тематичне планування

3,5 години на тиждень

№ з/п	Тема уроку	Дата
Осінь наша, осінь — неба ясна просинь <i>До школи ідемо в радісний час</i>		
1.	Вступ. Ознайомлення з підручником. Леся Храплива-Щур «У школу». Робота над виразністю читання.	
2.	Прислів'я. Зоряна Живка «Один день із життя вчительки». Читання в особах.	
3.	Зоряна Живка «Один день з життя вчительки». Передбачення змісту частини оповідання за заголовком. Складання діалогу «Навчання — це важливо».	
4.	Василь Сухомлинський «Аби швидше почути дзвоник». Складання порад персонажеві твору.	
5.	Вадим Скомаровський «Вірний друг». Добір інших заголовків до твору. Порівняння творів на одну тему, різних за жанрами. Ознайомлення з алгоритмом порівняння.	
6.	Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Оцінка вчинків персонажа.	
7.	Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Театралізація уривків твору.	
8.	Урок позакласного читання на тему «У школу ідемо у радісний час».	
9.	Поняття про акровірш. Дмитро Білоус «Світлий храм». Наталія Внукова «Навчання», «Рідна мова». Порівняння акровірша і загадки.	
Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край		
10.	Катерина Перелісна «Осінь». Ігор Січовик «Загадка». Добір слів — назв ознак із ніжно-пестливим значенням.	
11-12.	За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені». Складання плану тексту.	
13.	Ліна Костенко «Білочка восени». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	
14.	Урок позакласного читання на тему «Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край».	
Матінко Покрово, накрій нашу хату теплом		
15.	Микола Верещака «Калина». Дмитро Добровольський «Червона калина» (репродукція). Порівняння вірша з репродукцією картини.	
16-17.	«14 жовтня – свята Покрова» (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети.	
18.	Підсумок за розділом «Осінь наша, осінь — неба ясна просинь».	
Наша слава — Українська держава <i>Вивчай історичне минуле</i>		
19.	За Яною Яковенко «Про козаків». Дослідження медіа «Козаки Поділля». Визначення настрою твору.	
20.	Поняття про легенду. Народна легенда «Про козака Щербія».	
21.	Урок позакласного читання на тему «Українські легенди та перекази».	
22-23.	Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів.	
24.	Наталка Поклад «Рідний край». Прислів'я про Україну. Добір прислів'їв з вільних інтернет-джерел.	
Українці, що підкорили світ		
25.	Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка». Робота з таблицею.	
26.	З вільних інтернет-джерел «Леонід Каденюк». Порівняння вірша і статті. Прислів'я народів світу.	

27.	Анатолій Житкевич «Я слухаю — співає Соломія».	
28.	3 вільних інтернет-джерел «Соломія Крушельницька — гордість України». Дослідження медіа «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу. Робота з таблицями.	
29.	Урок позакласного читання на тему «3 життя видатних українців».	
30-31.	Галина Терещук «Біатлон – це те, що я дуже люблю». Дослідження «Відомі українські спортсмени». Розвиток діалогічного мовлення «Інтерв'ю зі спортсменом».	
32-33.	Христина Мельник «Марія Приймаченко». Марія Приймаченко «Галочка літає, господаря шукає» (репродукція). Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко».	
Мандруємо Україною		
34-35.	Ганна Чубач «Моя країна — Україна». Створення лепбука «Неймовірна Україна».	
36.	Урок позакласного читання на тему «Україна неймовірна».	
37-38.	3 вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець», «Дендропарк «Софіївка»». Добір матеріалу для лепбука.	
39.	3 вільних інтернет-джерел «Дивовижне поряд». Написання листа-пропозиції до органів місцевого самоврядування щодо створення пам'ятника.	
40.	Підсумок за розділом «Наша слава — Українська держава».	
Оповідання про дітей		
41.	Поняття про оповідання. Ольга Лапушена «Мій улюблений пес Бруно». Переказ оповідання близько до тексту.	
42.	Урок позакласного читання на тему «Життя та пригоди твоїх ровесників».	
43.	Йон Друце «Сестра». Переказ оповідання близько до тексту.	
44.	Анатолій Дрофань «Кривенька качечка». Складання порад щодо ставлення до осіб з інвалідністю.	
45.	Віктор Васильчук «Казка про Паркер і Ляпку». Складання порад для персонажа оповідання. Стислий переказ тексту.	
46.	Наталія Клевцова «Арбітр». Складання пропозицій щодо проєктів спортивних майданчиків.	
47-48.	Поняття про повість. За Всеволодом Нестайком «Їдемо на «Бережок!»» Характеристика головного героя за алгоритмом.	
49.	Урок позакласного читання на тему «Оповідання та повісті українських письменників».	
50.	Підсумок за розділом «Оповідання про дітей».	
Кожне відкриття — це чиєсь захоплення		
51.	3 вільних інтернет-джерел «Історія першої парасольки». Тестування.	
52.	За Інною Жук «Хто вигадав LEGO?». Дослідження медіа «Виробництво LEGO». Робота з таблицею.	
53.	3 вільних інтернет-джерел «Автомобільні склоочисники». Складання розповіді про своє захоплення.	
54.	Підсумок за розділом «Кожне відкриття – це чиєсь захоплення».	
До казки приказка годиться Українські народні казки		
55.	Українська народна казка «Як пан гавкав на старого пня». Робота з алгоритмом опрацювання казки.	
56.	Урок позакласного читання на тему «Українські народні казки».	
57.	Українська народна казка «Про дівчину-сопілку». Порівняння казок.	
58.	Українська народна казка «Іван-Побиван». Дослідження медіа. Характеристика персонажа за алгоритмом.	

<i>Казки народів світу</i>		
59.	Індійська народна казка «Чому кажани не з'являються вдень». Дослідження медіа. Добір заголовків до казки.	
60.	Литовська народна казка «Королева-лебідка». Ознайомлення з алгоритмом підготовки до виразного читання казки.	
61-62.	Японська народна казка «Як собака перетворився на чайник». Поділ казки на частини. Добір заголовків.	
<i>Літературні казки українських і зарубіжних письменників</i>		
63.	Урок позакласного читання на тему «Літературні казки».	
64.	Ольга Дігтяр «Сон жовтого таксі». Створення медіапродукту (афіші-реклами).	
65.	Ірина Мацко «Агентство добрих ведмежих послуг». Робота над проектом «Агентство розваг». Створення оголошення, рекламного плакату, візиток. Тестування.	
66.	Дональд Біссет «Пінгвіня Джо та черепашка Джейн». Дослідження медіа. Складання розповіді від імені персонажа.	
67.	Підсумок за розділом «До казки приказка годиться».	
<i>Давня і сучасна байка. П'єси</i>		
68.	Поняття про байку. Леонід Глібов «Чиж та Голуб». Дослідження медіа. Ознайомлення з алгоритмом «Як аналізувати байку». Вивчення байки напам'ять.	
69.	Езоп «Риба з сопілкою». Аналіз байки. Інценізація байки.	
70.	Урок позакласного читання на тему «Давня і сучасна байка».	
71.	Петро Ребро «Віслик і Журавель». Аналіз байки. Складання порад для персонажа байки.	
72-73.	Поняття про п'єсу. Юлія Хандожинська «Подаруй книгу бібліотеці». Складання плану п'єси. Розігрування п'єси.	
74.	Володимир Нагорняк «Урок виховання». Розігрування п'єси.	
75.	Підсумок за розділом «Давня і сучасна байка. П'єси».	
<i>Поезія — це завжди неповторність Поетичне намисто</i>		
76.	Ознаки поетичних творів. Сашко Дерманський «Чесне слово!». Ознайомлення з алгоритмом виразного читання поетичного твору.	
77.	Урок позакласного читання на тему «Українські поети дітям».	
78.	Катерина Міхаліцина «Гусинь-фантазерка». Дослідження медіа. Настрій вірша.	
79.	Колискові пісні. Алла Мігай «Тане вечір, ніч близенько» (дослідження медіа). Олександр Олесь «Над колискою». Складання списку колискових пісень.	
80.	Олена Пчілка «Тямуций котик». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	
81.	Дослідження медіа «Весняні квіти». Олена Пчілка «Весняні квіти». Визначення настрою вірша. Катерина Білокур «Квіти» (репродукція).	
82.	Дослідження медіа «Леся Українка». Леся Українка «Вишеньки». Словесне малювання за прочитаним.	
<i>Шевченкове слово в віках не старіє</i>		
83.	Дослідження медіа «Дитячими шляхами Тараса Шевченка». Українська народна казка Поділля «Про Тараса Шевченка». Співставлення казки з біографічними даними. Складання плану казки.	
84.	Урок позакласного читання на тему «Тарас Шевченко».	
85.	Марія Хоросницька «Свято». Тарас Шевченко «Автопортрет», Олег Шупляк «Кобзар» (репродукція)	
86.	Тарас Шевченко «Тополя». Дослідження медіа. Складання хмари слів. Тестування. Вивчення вірша напам'ять.	
87.	Підсумок за розділом «Поезія — це завжди неповторність».	

Зеленим променем весна повідмикала води <i>Весна днем красна</i>		
88.	Дослідження медіа «Відеозвернення Анатолія Качана». Анатолій Качан «Зелений промінь». Образні висловлювання.	
89.	Леся Вознюк «Весняний дощик». Настрій вірша.	
90.	Михайло Слабошпицький «Їхній сад». Поділ оповідання на частини. Складання плану.	
91.	Михайло Слабошпицький «Їхній сад» (продовження). Дослідження «Яка користь від дерев?» Складання розповіді «Чому потрібно садити дерева».	
92.	Урок позакласного читання на тему «Весна, весна-весняночка».	
93-94.	Наталія Дев'ятко «Стара яблуня». Визначення рис характеру персонажа. Читання в особах уривка оповідання.	
95.	Борис Грінченко «Весна іде!». Складання «хмари» слів на тему «Весна».	
Великдень на гостину просить		
96.	Дослідження медіа «Цікаві факти про Великдень». Віра Ворскло «Христос воскрес!». Складання розповіді за заданою темою. Добір матеріалів для створення лепбука «Великдень».	
97.	Дослідження медіа «Цвітуть гіацинти у парку». За Ніною Наркевич «Лесина квітка». Читання в особах.	
98.	Урок позакласного читання на тему «Дороге яечко — до Великого дня».	
99-100.	Дослідження медіа «Веснянки». Зірка Мензатюк «Молоданчик». Поділ тексту на частини. Складання плану. Переказ тексту за складеним планом.	
101.	Дослідження медіа «Як написати писанку». Леонід Полтава «Найкраща писанка». Визначення головної думки тексту.	
102.	Леся Вознюк «Тріумф життя». Настрій вірша. Проведення досліджень на вибір учнів.	
103.	Підсумок за розділом «Зеленим променем весна повідмикала води».	
Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я.		
104.	Галина Удовиченко «Рідний дім». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	
105.	Урок позакласного читання на тему «В сім'ю, де лад, щастя дорогу не забуває».	
106.	Майя Фролова «Щасливий день». Складання порад. Створення колективної листівки-привітання.	
107.	Михайло Слабошпицький «Васильків портрет». Аналіз рис характеру персонажа. Робота з таблицею.	
108-109.	За Валентиною Вздольською «Потяги». Поділ оповідання на частини. Складання плану.	
110.	Олена Полянська «Лічилка». Дослідження «Лічилки, які знають мої батьки».	
111.	Дослідження медіа «Літо». Анатолій Костецький «Справи літа». Визначення настрою вірша.	
112.	Урок позакласного читання на тему «Літо – прекрасна пора».	
113.	За Миколою Стеблиною «Дороги в літо». Визначення зміни настрою персонажа оповідання.	
114.	Олександра Шумська «Літо-літечко». Складання звернення до літніх місяців.	
115-116.	За Астрід Діндгрєн «Пєппі оселяється у вїллі «Хованка»». Характеристика головного персонажа. Створення ескїзу сторїнки (профїлю) головної героїні або її друзїв у соціальній мережі.	
117.	Підсумок за розділом «Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я»	
118.	Підсумковий урок за рік.	
	*Дїагностичні роботи проводяться на розсуд вчителя: читання вголос; читання мовчки; аудїювання; переказ.	

Осінь наша, осінь — неба ясна просинь. До школи ідемо в радісний час

Урок 1. Вступ. Ознайомлення з підручником. Леся Храплива-Щур «У школу». Виразне читання.

Мета. Ознайомити учнів з підручником, його структурою, завданнями уроків читання в 3 класі, з віршем Лесі Храпливої-Щур «У школу»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей та мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до вчителя та однокласників.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Вправа «Очікування».

1. Ознайомлення з підручником.

- Прочитайте, як називається підручник, прізвище авторки. Розгляньте малюнок на обкладинці.
- Перегорніть обкладинку. Розкажіть, що ви бачите на фортзаці.

2. Мотиваційне звернення до учнів.

Самостійне читання звернення (с. 3), ознайомлення з умовними позначеннями, які траплятимуться в підручнику.

3. Ознайомлення зі змістом підручника (с. 142-144).

Учні визначають, що матеріал підручника поділяється на розділи, у яких є підрозділи. Читають назви кількох розділів, висловлюють припущення щодо змісту творів, які уміщені в розділах.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над віршем Лесі Храпливої-Щур «У школу».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після його слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 4.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, чого навчає рідна школа.

— Прочитайте, у який час діти ідуть до школи.

— Прочитайте, що бажає дзвіночок.

— Прочитайте, чого навчає пташка своїх пташенят.

2. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Складання сенкана зі словом *школа*.

Школа.

Рідна, улюблена.

Навчає, розвиває, виховує.

Наша школа — найкраща в місті.

Храм.

3. Досліджуємо медіа.

Учні роблять колективне селфі.

— Які почуття вас переполюють?

— Якби ви це фото розмістили в соцмережах, то який підпис додали б?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Незакінчене речення».

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмюю ...

Я переконався / переконалася ...

Урок 2. Прислів'я. Зоряна Живка «Один день із життя вчительки». Читання в особах.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки». Навчати виділяти головне у творі. Удосконалювати навички читання діалогів. Розвивати критичне мислення, мовлення. Збагачувати словниковий запас. Виховувати пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми уроку.

— Значну частину свого життя ми проводимо в школі. Тут ви навчаєтесь, знаходите друзів, граєтесь, спілкуєтесь. А чи знаєте ви, як проходить час у школі для вчителів?

— Сьогодні ми розпочнемо читати оповідання Зоряни Живки «Один день із життя вчительки», дізнаємося про життя вчителів.

— З'ясуємо, що таке школа в розумінні учнів.

2. «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з ментальною карткою «Слово дня» (див. орієнтовну схему). Учні заповнюватимуть картку протягом двох уроків.

Учні утворюють прислів'я (с. 5), пояснюють, як розуміють їх.

Слово дня	<i>Школа</i>
Значення слова (за словником)	_____
Асоціації	_____
Висловлювання, прислів'я	_____

3. Робота над оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає першу частину оповідання «Урок малювання» (с. 5).

— Як звали вчительку?

— Який клас вона навчала?

— Що розповіла вчителька учням? Про кого була історія?

— Чи змінилася поведінка учнів після читання оповідки?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне мовчазне читання тексту учнями.

Після читання виконують перше завдання, подане після частини «Урок малювання» на с. 6.

- Читання в особах.

Робота в групах.

— Назвіть дійових осіб розповіді.

— Знайдіть і прочитайте історію, яку розповідала вчителька.

— Які дійові особи в історії? (*Троє учнів і мудрець.*)

— З якою інтонацією треба читати слова учнів? (*Впевнено.*)

— Як ви прочитаєте слова мудреця? (*Спокійно, переконливо, повчально.*)

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

— Уявіть себе на місці вчительки. Як би ви вирішили непорозуміння між учнями класу?

— Що ви зрозуміли після читання розділу «Урок малювання»?

— Які поради можете дати учням, які полюбляють бешкетувати?

4. Досліджуємо / створюємо медіа.

— Уявіть, що вам треба створити за сюжетом оповідання мультфільм «Урок малювання». Обговоріть у групах, як передати почуття вчительки, зацікавленість історією бешкетників.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Сходинок успіху».

Учитель пропонує учням оцінити свою роботу на уроці й позначити смайликом на сходинці відповідного кольору: зелений — мені все вдалося; жовтий — я задоволений / задоволена своєю роботою; блакитний — на жаль, не все вдалося; помаранчевий — я старався / старалася; синій — деякі завдання давалися важко; червоний — мені потрібна була допомога.

2. Домашнє завдання.

Розказати рідним історію про мудреця.

Урок 3. Зоряна Живка «Один день із життя вчительки». Передбачення змісту частини оповідання за заголовком. Складання діалогу «Навчання — це важливо».

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки». Навчати передбачати зміст твору за заголовком. Вчити складати діалог на задану тему. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння комунікувати з однокласниками. Збагачувати словниковий запас. Виховувати пізнавальні інтереси, толерантне ставлення до однолітків, старших.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми уроку.

- Пригадайте, яке оповідання ми читали на попередньому уроці.
- Хто автор / авторка твору?
- Який заголовок прочитаного розділу оповідання?
- Які у вас враження від розділу «Урок малювання»?
- Прочитайте заголовок наступної частини. Як ви гадаєте, про що в ній ітиметься?

2. Робота над оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає другу частину оповідання «Перерва» (с. 6).

- Чи справдилися ваші передбачення?
- Чиє передбачення було найточнішим?
- Чиє передбачення було найнесподіванішим?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача» (див. зразок на схемі).

— Про що дискутували третьокласники? Які кольори називали діти? Як вони пояснювали важливість кольору?

- Які запитання ви поставили б Михайликові?
- Про що ви запитали б в інших учнів?

— Чи хотіли б ви поспілкуватися з Оксаною Петрівною? Що ви розказали б їй про свій улюблений колір?

- Робота в групах.

Кожна група має один із капелюшків де Боно.

— Прочитайте ще раз оповідання в групі. Спробуйте довести, що ваш колір найважливіший.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота зі словами, поданими на с. 7.

- Гра «Конструктор слів».

— Складіть за три хвилини якомога більше слів з букв слова *енциклопедія*.

3. Розвиток мовлення.

Робота в парах. Складання діалогу «Навчання — це важливо».

Учитель може запропонувати скористатися репліками.

- Я вважаю, що навчання дуже важливе для кожної людини.
- Я погоджуюся / не погоджуюся з твоєю думкою ...
- Інформацію можна знаходити не лише у книгах, а й ...
- Наприклад, ...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Розкажіть трьома словами — назвами дій, що ви робили на уроці.

2. Домашнє завдання.

Дібрати 2-3 прислів'я про важливість навчання.

Картка читача		
Я прочитав/прочитала	☆ вірш	☆ казку
		☆ оповідання
Автор/авторка твору _____		
Назва твору _____		
Персонажі твору _____		
Моє запитання персонажу _____		

Урок 4. Василь Сухомлинський «Аби швидше почути дзвоник». Складання порад персонажеві твору.

Мета. Поглибити знання учнів про школу як першу сходинку до пізнання світу, як джерело знань, без яких неможливе життя людини; удосконалювати вміння аналізувати зміст прочитаного твору, давати характеристику вчинкам героїв. Закріпити знання про правила поведінки в школі. Розвивати читацький інтерес, мовлення, увагу, пам'ять. Виховувати бажання вчитися, пізнавати світ, збагачуватися знаннями.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мовленнєва розминка.

Робота над скоромовкою.

Дзвонив дзвінко дзвін,
дзвіночки дзеленчали:
дзелень-дзінь, дзелень-дзінь!

Джерело: <http://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/skoromov.html>

Читання учнями з учителем.

Читання «дощиком».

Читання напам'ять на одному мовному диханні.

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Чого ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

Учні пишуть свої очікування на силуетних зображеннях метеликів. На імпровізованій галявині прикріплені (або намальовані) зображення квітів. Учні прикріплюють своїх метеликів над квітами.

3. Робота над оповіданням Василя Сухомлинського «Аби швидше почути дзвоник».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Вчитель виразно читає текст.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне мовчазне читання.

Виконання завдань, поданих після тексту на с. 7.

- Вправа «Хвости»

Учитель читає початок речення, учні швидко його відшуковують і прочитують повністю.

Ось ми чуємо...

Мишко похвалився...

Зверніть увагу...

Та хочу першим почути...

Значить, звук дзвінка чути...

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в парах. Учні читають оповідання почергово по одному абзацу.

— Поставте запитання автору оповідання.

— Поставте запитання Юркові.

— Поставте запитання мені.

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «Відкрита трибуна».

— Якою ви уявляєте школу майбутнього?

4. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Складання порад для Юрка.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Чи збулись ваші очікування? Якщо так, то посадіть вашого метелика на квіточку.

— Чи з'явилося почуття самоповаги від роботи на уроці? Похваліть себе.

Урок 5. Вадим Скомаровський «Вірний друг». Добір інших заголовків до твору. Порівняння творів на одну тему, різних за жанрами. Ознайомлення з алгоритмом порівняння.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Вадима Скомаровського «Вірний друг»; удосконалити вміння виразно декламувати вірші, аналізувати зміст прочитаного твору. Вчити порівнювати твори на одну тему, різні за жанрами. Збагачувати словник словами — назвами шкільних речей. Розвивати читацький інтерес, мовлення, увагу, пам'ять. Виховувати бажання вчитися, пізнавати світ, збагачуватися знаннями.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

II. Основна частина.

1. Мовленнєва розминка.

На уроках, в книжці, в школі І назавжди у житті
почерпнеш ти їх доволі. стануть друзями тобі. (Знання)

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Звідки ми одержуємо знання? (Із книг, телепередач, інтернету...)

— Для чого, на вашу думку, людям потрібні знання?

— Яким звуком починається слово-відгадка? (/з/.) Вимовте цей звук чітко кілька разів. Доберіть слова, які починаються звуками [з], [з'].

2. Мотивація навчальної діяльності.

Виконання завдання на с. 8. Учні висловлюються, про що може йтися у вірші.

3. Робота над віршем Вадима Скомаровського «Вірний друг».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне читання вірша.

Виконання завдань, поданих після тексту на с. 8.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в парах. Добір інших заголовків до вірша.

- Порівняння творів. Робота з таблицею.

— Пригадайте оповідання Василя Сухомлинського «Аби швидше почути дзвоник». Що спільного в цьому оповіданні та вірші «Вірний друг»?

— Попрацюйте в групах. Порівняйте твори Василя Сухомлинського і Вадима Скомаровського. Використовуйте пам'ятку, вміщену в підручнику на с. 9.

- «Щоденні 5». Збагачую своє мовлення.

Складання речень зі словом *загаятися*. Заміна слова *загаятися* словами-синонімами.

- Гра «Установи послідовність».

Учитель проєктує на екран рядки вірша, учням треба відновити їх.

(2) дзень-дзелень та дзінь-дзілінь!

(4) не запізнявався він.

(1) Вже пора, мовляв, до школи —

(3) Ще ніколи, ще ніколи

- Формування навичок виразного читання вірша.

Декламування вірша учнями по одній строфі.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдились ваші очікування?

2. Вправа «Квітка засвоєння».

Учні прикріплюють на дошці пелюстки квітки.

Зелені — все зрозуміло.

Сині — майже все зрозуміло.

Жовті — зрозуміло наполовину.

Оранжеві — дещо зрозуміло.

Червоні — нічого не зрозуміло.

Урок 6. Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Оцінка вчинків персонажа.

Мета. Ознайомити учнів з казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася», вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого виразного читання прозових творів, переказувати зміст близько до тексту, знаходити в тексті зміну душевного стану персонажа, формулювати оцінні судження збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, вміння зосереджуватися на виконанні завдань. Виховувати бажання вчитися, повагу до вчителя та однокласників.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

Вправа «Місяці року — шикуйтеся!».

В учнів — картки з назвами місяців року. За командою вони шикуються за порядком. Бажають одне одному успіхів на уроці

II. Основна частина.

1. Мовленнєва розминка.

- Робота над скоромовкою.

Черепаха-чепуруха —
чере-пуха чепу-раха!

Начепила капелюха —
наче пава, черепаха!

Володимир Верховень

Джерело: Еники, беніки їли вареники: Загадки, лічилки, скоромовки для учнів початкових класів // Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. — 192 с.

— Прочитайте скоромовку очима, за указкою — на швидкість, чистоту і правильність вимови.

- Гра «Складовий аукціон».

— Прочитайте на екрані склади. Доберіть якнайбільше слів, які починалися б такими складами.

Pi — (річка, ріпка, ...)

Че — (черевики, чекати, ...)

Kи — (килим, кишень, ...)

Фа — (фазан, факел, ...).

2. Робота над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає першу частину казки, цікавиться, який настрій в учнів після слухання та якою вони уявили головну героїню.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Вправа «Рибки». Самостійне мовчазне читання другої частини казки учнями.

— Чи зацікавили вас пригоди Наталки?

- Виконання завдань, поданих після другої казки на с. 10.

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що робила Наталка на березі.

— Прочитайте, чому зупинилася стоніжка Ніна.

— Прочитайте, чому стоніжка не наважувалась танцювати?

3. Руханка.

Учні імітують рухи, виконуючи пісню Ганни Чубач «Черепаха-Аха».

<https://www.youtube.com/watch?v=Q-SAeLwMg18>

4. Продовження роботи над казкою.

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в парах.

Читання в особах третьої частини казки на с.10.

— Чи правильно вчинила Наталка?

Робота в групах.

—Пофантазуйте! Як ви гадаєте, які пригоди очікують на черепашку далі?

III. Заключна частина.

Домашнє завдання.

Переказати одну з прочитаних частин (на вибір).

Урок 7. Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Театралізація уривків твору.

Мета. Продовжити роботу над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася», удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів, вчити театралізувати прочитане. Розвивати критичне мислення, творчі та акторські здібності дітей, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до друзів.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. Вправа «Очікування».

— Уявіть себе черепашкою Наталкою. Розкажіть, що ви очікуєте від навчання у школі.

2. Мовленнєва розминка.

— Читайте на екрані тільки назви шкільного приладдя.

Рюкзак, дуб, гумка, краб, моряк, зошит, сосна, стіна, козак, смерека, ручка, олівець, метро, ялинка, жарт, калина, лінійка, тополя, береза, корова.

II. Основна частина.

1. Повідомлення теми і мети уроку.

— Сьогодні ми продовжимо роботу над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася» та дізнаємося, чи черепашка таки дійшла до школи.

2. Робота над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель уголос читає четверту частину казки. Після прочитання учні відповідають на запитання після уривка.

- Вправа «Мікрофон».

— Чи траплялося з вами щось подібне? Розкажіть.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки абзаців у тексті?

— Прочитайте окличне речення.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Самостійне мовчазне читання п'ятої частини казки.

— Прочитайте виділене речення. Як ви його розумієте?

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в групах. Читання наступних частин казки.

Вправа «Диктор телебачення». Учні по черзі читають текст, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 12.

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, кого упіймав Тришка.

— Прочитайте, як Наталка «досліджувала» мутанта.

— Прочитайте, що Наталці приніс листоноша.

— Прочитайте, що черепашка вирішила зробити з наплічниками.

3. Робота з ілюстрацією. «Входження в малюнок».

— Які речення ви підписали б під малюнками?

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

4. Розвиток мовлення. Робота в парах.

Придумати «середину» казки так, щоб вийшли невеличкі смішні розповіді.

5. Театралізація уривків твору.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Скласти продовження історії про черепаху Наталку.

Урок 9. Поняття про акровірш. Дмитро Білоус «Світлий храм». Наталія Внукова «Навчання», «Рідна мова». Порівняння акровірша і загадки.

Мета. Ознайомити учнів із поняттям «акровірш», акровіршами Д. Білоуса та Н. Внукової, удосконалити навички свідомого читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати навички виразного читання, аналізу акровіршів, кмітливість, спостережливість, творчі здібності учнів, мовлення. Виховувати бажання вчитися.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. Вправа «Очікування».

Робота над загадкою (с. 12).

Учні відгадують загадку Лесі Вознюк.

— Які слова допомогли вам здогадатися, що в загадці йдеться про школу?

— Розкажіть, що ви бачите на ілюстрації. Як вона співвідноситься з текстом загадки?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

ЩО ТАКЕ АКРОСТИХ?

— Ти, Максимку, щось притих.	— Перші літери рядків
— Я читаю акростих!	зверху вниз я разом звів.
— Що ж воно таке за штука? —	Ось і вийшло слово з них.
запитав дідусь онука.	Це, дідусю, — акростих.

Микола Романченко

Джерело: http://web.archive.org/save/http://grigorchuknadia.blogspot.com/2014/11/blog-post_98.html

— Прочитайте в підручнику на с.13 пояснення, що таке акровірш.

— Пригадайте з другого класу, що таке акростих (акровірш). Чи працювали ми з творами такого змісту? Яка їх особливість?

2. Робота над акровіршем Дмитра Білоуса «Світлий храм».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

— Про що акровірш? Як ви дізналися? Чому школу названо «світлим храмом»?

3. Робота над акровіршами Наталії Внукової.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Коллективне читання акровірша Наталії Внукової «Навчання».

— Про що йдеться в акровірші? Чому ви так вважаєте?

— З якою інтонацією треба читати цей вірш? Чому?

- Вправа «Бджілки». Напівголосне читання акровірша Наталії Внукової «Рідна мова».

— Про що цей акровірш?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що дає нам рідна мова.

— Прочитайте, чим усіх хочуть здивувати діти.

— Прочитайте, що можна знайти в підручнику.

4. Літературознавче дослідження. Робота в парах.

Учні заповнюють таблицю за зразком, поданим у підручнику на с. 14.

III. Заключна частина.

1. Рефлексійна вправа «Подумай і скажи».

— Які враження від уроку? Що нового ви дізналися? Де можна застосувати ці знання?

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах акровірші. Підготуватися виразно прочитати їх перед класом.

Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край

Урок 10. Катерина Перелісна «Осінь». Ігор Січовик «Загадка». Добір слів — назв ознак з ніжно-пестливим значенням.

Мета. Ознайомити учнів з віршами Катерини Перелісної «Осінь» та Ігоря Січовика «Загадка»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів та вміння їх зіставляти; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння добирати слова — назви ознак з ніжно-пестливим значенням. Виховувати любов до природи, почуття прекрасного, позитивне сприймання навколишнього світу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

Організація класу. Гра в колі «Чарівні окуляри».

— Одягніть «чарівні» окуляри й назвіть учня / ученицю, що стоїть праворуч, пестливим, теплим, ніжним іменем та додайте добре слово: «О, як нам пощастило, що маємо Юлю / Любомира в класі. Вона / він пречудово співає / гарно грає у футбол» тощо. А тепер передавайте одне одному «чарівні» окуляри, називаючи при цьому свого сусіда / сусідку праворуч також пестливим, теплим, ніжним іменем. Далі передайте окуляри наступному учневі, який має продовжити гру.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Який розділ ми починаємо вивчати? Як ви гадаєте, про що йтиметься у творах розділу?

2. Робота над віршем Катерини Перелісної «Осінь».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Читання вірша «буксиром» за вчителем.

— Який настрій викликає вірш?

3. Аналіз змісту вірша з елементами вибіркового читання.

— Прочитайте, що робить листячко.

— Прочитайте, чим зайнятий вітер.

— Прочитайте, що сказано про айстри.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Вправа «Бджілки».

Напівголосне читання учнями вірша.

— У якому темпі слід читати вірш?

— Після яких слів потрібно зробити найдовшу паузу?

- Удосконалення читацьких навичок. Вправа «Земля — небо».

За командою «земля» діти читають текст. За командою «небо» — піднімають голівки. За командою «земля» очима знаходять слово, на якому зупинилися, продовжують читати.

- Робота з ілюстрацією. «Входження в малюнок».

— Що зображено на малюнку?

— Зачитайте слова вірша, які ви підписали б під ілюстрацією.

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

— Яку ілюстрацію намалювали б ви?

4. Опрацювання загадки Ігоря Січовика (с. 15).

«Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Вчитель читає, діти відгадують загадку.

Розвиток мовлення.

— Доберіть слова — назви ознак до слова-відгадки.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Які враження від уроку? Що нового дізналися? Де ці знання можна застосувати?

2. Домашнє завдання.

Знайти кілька «осінніх» загадок.

Урок 11. За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені».

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до батьків, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені» (с.15-17).*

- Вправа «Передбачення за заголовком».

— Прочитайте заголовок оповідання. Про що може йтися в оповіданні з таким заголовком? Про що можна дізнатися із заголовка?

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає частину оповідання до слів «...дід Степан — високий, усміхнений, з білою бородою», цікавиться, який настрій в учнів після слухання.

— Хто персонажі оповідання?

— Як, на вашу думку, далі розвиватимуться події?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса дочитують оповідання.

— Якими у вашій уяві постали тато, Сашко, дід Степан?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як тато з Сашком поїхали за село.

— Прочитайте, як дідусь зустрічав гостей.

— Прочитайте, як Сашко міркував про щедрість землі.

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Читання в парах.

Учні читають діалог між татом і дідом; між дідом та онуком.

- Вправа «Луна».

Сильніший учень читає речення, а слабший — те саме речення після прослуховування.

- Вправа «Фотограф».

Учитель проєктує на екран початок речення. Учні «фотографують», знаходять речення в тексті, читають його повністю.

2. *«Входження в малюнок».*

— Розгляньте малюнок на с. 16. Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви знаходитесь?

— Що ви бачите? Які запахи відчуваєте?

— Яка частина оповідання зображена на малюнку? Знайдіть і прочитайте відповідний уривок.

— Якби ви були художниками, то що б зобразили?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Закінчи речення».*

Сьогодні на уроці я вчився / вчилася...

Мені найбільше сподобалося...

Важко було...

2. *Домашнє завдання.*

Скласти кілька запитань персонажам оповідання.

Урок 12. За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені». Складання плану тексту.

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені»; вчити виділяти головне, складати план тексту за опорними словами, поданим алгоритмом, запитаннями; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до батьків, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені» (с.15-17).

- Вправа «Мікрофон».

Робота над заголовком.

— Чому оповідання має таку назву? Запропонуйте свої заголовки до тексту.

- Вправи на розвиток швидкості читання.

Вправа «Дочитай речення».

— На екрані — початки речень. Знайдіть їх якнайшвидше в тексті, прочитайте повністю.

А й справді, думає Сашко...	(5)
Назустріч йому виступив ...	(3)
Коли вони від'їжджали...	(6)
Якось уранці Сашко...	(1)
Вони втрюх...	(4)
Сіли вони вдвох...	(2)
Сашкові подумалося...	(7)

— Біля кожного речення поставте порядковий номер згідно зі змістом.

- Перечитування оповідання з метою підготовки до детального переказу.
- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Вправа «Листочок». Читає учень, на парту якого «впав» листочок.

Робота над структурою тексту.

— Пригадайте, з яких частин складається текст.

— Про що йдеться в зачині? В основній частині? У кінцівці?

- Складання плану.

— Поділіть текст на частини за запитаннями, вміщеними в підручнику. Доберіть заголовки до частин. Запишіть їх на аркуші. Це план тексту.

Ознайомлення з алгоритмом складання плану (с.17).

2. Детальний переказ оповідання. Робота в парах.

- Вправа «Обличчя до обличчя».

Діти переказують оповідання, повернувшись обличчям одне до одного, користуючись планом (або початками речень із попереднього завдання).

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Знайдіть у тексті речення зі словосполученнями *помчав вистрибом, не сполохати*.

— Складіть свої речення з цими словосполученнями.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Складіть продовження оповідання (4-5 речень).

Урок 13. Ліна Костенко «Білочка восени». Складання висловлювання за змістом прочитаного.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Ліни Костенко «Білочка восени»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання берегти та вивчати природу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над віршем Ліни Костенко «Білочка восени».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, які емоції в учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 18.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що робить білка.

— Прочитайте, про що міркує білка.

— Прочитайте, чому не спиться білочці.

2. *Розвиток мовлення.*

- Складання сенкани зі словом *білочка*. Робота в групах.

Білочка.

Руда, прудка.

Стрибає, трудиться, пустує.

Прудка білка стрибнула на гілку.

Звірятко.

- Метод «Прес».

Складання висловлювання за зразком, поданим у підручнику.

- «Щоденні 5». Збагачуй своє мовлення

Опрацювання крилатих висловів на с. 18.

3. *Досліджуємо медіа.*

Діти розглядають фото (або відеосюжет) із зображенням білок.

Можна скористатися відеоматеріалами «Білочки: цікаві факти» за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=BrBpCXph8GQ>

— Чи доводилося вам спостерігати за білочкою? Що вас вразило?

4. *Робота з ілюстрацією, поданою в підручнику.*

— Чи відповідає ілюстрація змісту вірша? Як би ви її доповнили?

5. *Щоденні 5. Читаю для когось.*

Робота з українською народною казкою Полтавщини «Дві білочки».

Текст казки можна знайти за посиланням

http://web.archive.org/save/https://nashakazka.org.ua/podillya/dvi_bilochki.html

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи досягли ми поставленої мети уроку?

— Як можна використовувати отримані на уроці знання в майбутньому?

— Чи сподобався вам урок?

2. *Домашнє завдання.*

Дібрати кілька загадок про білочку.

Урок 14. Урок позакласного читання на тему «Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край».

Мета. Удосконалювати навички орієнтування у книжках різних авторів на тему «Осінь»; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних та прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, спостережливість, допитливість, творчу уяву дітей. Виховувати любов до природи, до книги, здатність сприймати красу природи.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Емоційне налаштування.**

1. **Вправа «Очікування».**

2. **Вправа «Асоціації».**

— Що вам спадає на думку, коли чуєте слово *осінь*?

3. **Вправа на інтонування.**

— Прочитайте речення відповідно до розділових знаків.

Осінь. Осінь! Осінь?

4. **Побудова «Асоціативної павутинки» зі словом *осінь*.**

II. Основна частина уроку.

1. **Повідомлення теми і завдань уроку.**

2. **Мозковий штурм.**

— Після якої пори року настає осінь?

— Чи приходять літо до осені в гості? Що таке «бабине літо»?

— Які періоди осені ви знаєте? (*Рання, золота, пізня.*)

3. **Робота з ілюстраціями, репродукціями картин.**

Учитель проєктує на екран зображення різних періодів осені, серед них можуть бути «зайві» зображення.

— Чи всі зображення відповідають темі «Осінь»? Чому? Доведіть.

4. **Робота з виставкою книг.**

— Які книжки бачите на виставці?

— Які з них ви читали?

— Що об'єднує всі книги?

5. **Обговорення прочитаних творів на осінню тематику.**

6. **Конкурс на кращого декламатора віршів про осінь.**

Учні, які підготували вірші, змагаються у конкурсі «Я прочитаю вірш найкраще».

7. **Хвилинка народної мудрості про осінь.**

Робота в групах. Складання календарика осінніх свят та прикмет.

Осінній календарик		
Свято за народним календарем	Прислів'я та приказки про свято	Народні прикмети, пов'язані зі святом

8. **«Щоденні 5». Читаю для себе.**

Учні читають твори на осінню тематику, заповнюють картки.

Читаю для себе
Назва твору _____
Автор / авторка твору _____
Що мене найбільше вразило? _____
Постав два запитання до тексту. _____

III. Заключна частина.

1. **Рефлексія.**

2. **Домашнє завдання.**

Тема наступного уроку позакласного читання «Українські легенди та перекази».

Матінко Покрово, накрий нашу хату теплом

Урок 15. Микола Верещака «Калина». Дмитро Добровольський «Червона калина» (репродукція). Порівняння вірша з репродукцією картини.

Мета. Ознайомити учнів з новим розділом, його структурою, з віршем Миколи Верещаки «Калина»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, порівнювати вірш із репродукцією; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати патріотичні почуття, гордість за свою країну, бажання вивчати її традиції.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Ознайомлення з новим розділом.

2. Вправа «Очікування».

II. Основна частина уроку.

1. Робота над репродукцією Дмитра Добровольського «Червона калина».

Виконання завдань, вміщених у підручнику на с. 19.

2. Вправа «Асоціативний куш».

Учитель демонструє ілюстрації із зображенням калини. Діти разом з учителем пригадують прислів'я, приказки про калину, загадки, легенди тощо. Складають «асоціативний куш» зі словом *калина*.

3. Робота над віршем Миколи Верещаки «Калина».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання, які почуття викликав поетичний твір.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 20.
- Вправа «Хвости».

Учитель починає читати речення. Учні відшукують його та читають повністю.

- Конкурс на краще виразне читання вірша.

4. Порівняння вірша та репродукції.

Микола Верещака «Калина»		Дмитро Добровольський «Червона калина»	
Відмінне	Спільне	Відмінне	

5. Розвиток мовлення.

— Пригадайте, які інші рослини, крім калини, є символами України. (*Верба, дуб, барвінок, чорнобривці, мальви.*)

— Складіть усне висловлювання «Рослини — символи моєї країни».

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Продовж речення» (мікрофон).

На уроці я працював / працювала старанно.

На уроці мені було цікаво.

На уроці я нудьгував / нудьгувала.

Були завдання, які я не зміг / не змогла виконати.

2. Домашнє завдання.

Дібрати прислів'я про рослини-символи.

Урок 16. «14 жовтня — свята Покрова» (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети.

Мета. Ознайомити учнів з історією свята Покрови Пресвятої Богородиці; вчити досліджувати та аналізувати медіа, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення. Виховувати бажання вивчати історію та традиції рідного краю, патріотичні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Емоційне налаштування.*

II. Основна частина уроку.

1. *Повідомлення теми та завдань уроку.*

2. *Вправа «Знаю — Хочу дізнатися — Дізнався / дізналася».*

— Що вам відомо про свято Покрови?

Заповнення першої та другої колонок таблиці.

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався / дізналася

— Чи можемо ми більше дізнатися? Звідки?

3. *Досліджуємо медіа.*

— Зіскануйте QR-код на с. 20. Перегляньте відео «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці».

— Що нового ви дізналися? Доповніть таблицю.

4. *Робота над текстом «14 жовтня — свята Покрова».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає текст, цікавиться, які думки виникли в учнів після його слухання.

— Що нового ви дізналися з тексту? Доповніть таблицю.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Учні з'ясовують значення незрозумілих слів за тлумачним словником.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне напівголосне читання тексту.

Визначення типу тексту за словами-підказками (с. 21).

Складання тестових завдань за змістом тексту.

5. *«Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного. Вправа «Карусель».*

Робота у великих групах.

Усі учні утворюють два кола — внутрішнє (нерухоме) та зовнішнє (рухоме) — за принципом каруселі обличчям одне до одного. За сигналами вчителя вони пересуваються на одне місце, виконуючи такі завдання:

— розповісти одне одному, що дізналися про свято Покрови Пресвятої Богородиці;

— обговорити з новим партнером, яких традицій святкування дотримуються у своїй сім'ї.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Погода уроку».*

«Сонечко» — мені було цікаво.

«Сонечко та хмаринка» — інколи було не цікаво.

«Хмаринка» — мені було сумно.

3. *Домашнє завдання.*

Розказати рідним про свята, які відзначають 14 жовтня.

Урок 17. «14 жовтня — свята Покрова» (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети.

Мета. Продовжити ознайомлення учнів з історією свята Покрови Пресвятої Богородиці; вчити досліджувати та аналізувати медіа, виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати інтерес і повагу до національних традицій, патріотичні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Емоційне налаштування.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над текстом «14 жовтня — свята Покрова».

- Хвилинка-цікавинка.

В Україні Покрова Пресвятої Богородиці є одним з найшанованіших свят. З ним пов'язано безліч вірувань та обрядів. До початку жовтня завершується сільськогосподарський цикл — усі найважливіші роботи на землі, в тому числі сівба озимих.

Також до 14 жовтня закінчувався період сватань і приготування до весіль, який починався після Першої Пречистої.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у малих групах. Почергово читають текст. Відтак формулюють одні одним запитання за змістом, відшуковують відповіді в тексті.

- Вправа «Магічний кубик».

Робота в групах. Кожна група має гральний кубик і картку із завданнями. По черзі кидають кубик. Скільки крапок випаде на верхній грані, таке запитання чи завдання треба виконати.

•	Яка частина твору тобі сподобалася найбільше?
• •	Про що цей твір?
• • •	Що нового ти дізнався / дізналася з твору?
• • •	Які нові слова тобі запам'яталися?
• • • •	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
• • • • •	Кого ти хочеш привітати зі святом?

2. «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з народними прикметами (с. 21).

— Прочитайте народні прикмети.

— Які з них вам були відомі раніше?

— Яку прикмету вам хотілося б перевірити?

3. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Виконання завдання на вибір.

- Скласти листівку-привітання захисникам і захисницям нашої країни.
- Скласти усне висловлювання за поданим початком.

Святим обов'язком кожної людини є захист рідної землі.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дібрати кілька прислів'їв про сміливість, відвагу.

Урок 18. Підсумок за розділом «Осінь наша, осінь — неба ясна просинь».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Осінь наша, осінь — неба ясна просинь»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати, аналізувати й виділяти головне. Розвивати мовлення, мислення та уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Зернята очікувань».

У дітей є стікери у вигляді зерняток. Учитель пропонує учням написати на них те, що вони очікують від уроку. На дошці схематично зображено ґрунт. Учні «садять» своє «зернятко-очікування». Наприкінці уроку визначають, чи «проросло» зернятко і, якщо «так», то наскільки виправдались очікування.

II. Основна частина уроку.

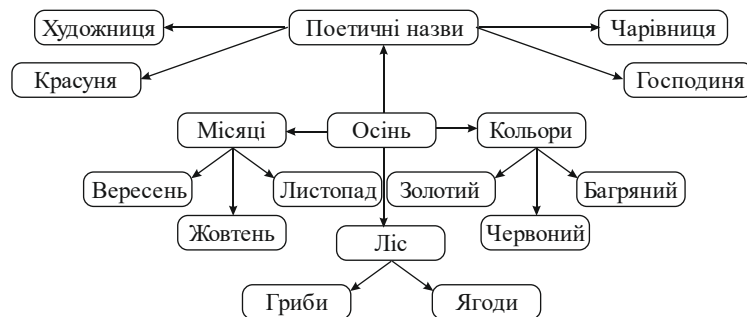
1. Мотивація навчальної діяльності.

— Які твори ми читали на попередніх уроках? Про що вони? Які твори справили на вас найбільше враження?

2. Створення кластера «Осінь».

Учні працюють у групах. Кожна група має заготовку, яку доповнює своїми словами.

Орієнтовно кластер може бути таким:

3. Повідомлення теми і завдань уроку.

4. Повторення відомостей про структуру розділу. Робота зі змістом підручника.

- Як називається розділ, який ми завершуємо вивчати?
- З яких підрозділів він складається?
- Скільки творів у розділі?
- Твори яких авторів вам доводилось читати раніше?
- Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?
- Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?
- Які твори ви хотіли б перечитати ще раз або вивчити напам'ять?
- Який із творів ви порадили б прочитати друзям? Чому?

5. Робота з підручником.

Виконання завдань, поданих у підручнику на с. 22.

Під час заповнення таблиці щодо знань і вмінь учні вказують, що:

- знають назви творів і прізвища авторів, що таке акровірш, репродукція;
- розуміють і можуть пояснити заголовки творів, як скласти план тексту;
- вміють дібрати інтонацію, тон, темп читання віршів; поділити текст на частини; переказати зміст твору;
- запам'ятали образні вислови, якими можна скористатися для опису осені.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Зернята очікувань».

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Покажіть, як «проросли» ваші зернята.

Наша слава — Українська держава Вивчай історичне минуле

Урок 19. За Яною Яковенко «Про козаків». Дослідження медіа «Козаки Поділля». Визначення настрою твору.

Мета. Ознайомити учнів з новим розділом «Наша слава — Українська держава», його структурою, з віршем Яни Яковенко «Про козаків»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до історичного минулого нашої держави.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Досліджуємо медіа.

- Зіскануйте QR-код, послухайте пісню «Козаки Поділля».
- Який настрій у вас після слухання пісні?
- Про яке свято в ній співається?

2. Робота над віршем Яни Яковенко «Про козаків».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.
- Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій в учнів після слухання.
- «Щоденні 5». Читаю для себе.
- Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.
- Доведіть, що ви прочитали вірш.
 - Скільки строф у вірші?
 - З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?
 - Виконання завдань, поданих після вірша на с. 24.
 - Попрацюйте в парах. Розкажіть зміст вірша прозою.
 - Вибіркове читання.
 - Прочитайте, хто нападав на Україну.
 - Прочитайте, що вирішили козаки на раді.
 - Прочитайте, за що воювали козаки.
 - Вправа «З'єдналочка».
 - Утворіть пари слів, що римуються.

козаки	●	●	на війну
дзвенять	●	●	яничари
в давнину	●	●	вояки
в степах	●	●	страх
татари	●	●	летять

3. Розвиток мовлення.

- Робота в групах. Складання асоціативної павутинки «козак».
- Утворення прислів'їв, пояснення їх значення.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

- Дібрати інший заголовок до вірша. Обґрунтувати свою думку.

Урок 20. Поняття про легенду. Народна легенда «Про козака Щербія».

Мета. Ознайомити учнів з поняттям «легенда» та її особливостями, з народною легендою «Про козака Щербія»; вчити робити висновки та узагальнення, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вивчати історичне минуле своєї держави.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над народною легендою «Про козака Щербія».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає легенду, цікавиться, які почуття в учнів викликала легенда.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

- Виконання завдань, поданих після легенди на с. 25.

— Як проходив бій між татарами і козаками?

— Прочитайте слова Щербія після бою. Чи погоджуєтеся ви з думкою, що «неволя страшніша від смерті»?

— Чим були вражені татари?

— Який уривок легенди вас найбільше схвилював?

— Які ілюстрації ви намалювали б?

— Чому люди передають із вуст в уста історію про хоробрих оборонців Путивля?

- Переказування легенди.

— Уявіть, що ви були свідком бою полку Щербія. Розкажіть, як проходила битва.

- Вправа «Хвости».
 - Якимось прийшов...
 - Наступного ранку...
 - Чимало славних...
 - Вражені татари...

2. Порівняння вірша та легенди.

Яна Яковенко «Про козаків»	Народна легенда «Про козака Щербія»	
Відмінне	Спільне	Відмінне

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Знайти в додаткових джерелах легенду про символи України.

Урок 21. Урок позакласного читання на тему «Українські легенди та перекази».

Мета. Розширити знання учнів про народні легенди та перекази; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння аналізувати, зіставляти, порівнювати прочитані твори, оцінювати вчинки дійових осіб. Виховувати любов до рідного слова, бажання вивчати народну творчість.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Повідомлення теми і завдань уроку.*

2. *Робота над з виставкою книг.*

— Які книжки бачите на виставці?

— Які з них ви читали?

— Що їх об'єднує?

3. *Обговорення прочитаних легенд та переказів.*

4. *«Щоденні 5». Читаю для себе.*

Читання народної легенди, заповнення картки «Читаю для себе».

ТАЄМНИЦЯ КОЗАЦЬКОЇ КРИНИЦІ

Є довгожителі серед людей, серед дерев, однак, щоб були довгожителі серед криниць, чути довелося вперше.

Щоправда, від тієї, ще козацької, криниці мало що й залишилося — лише дерев'яний зруб. А була ж, кажуть, недалеко від річки чудо-криниця із високим журавлем, що підіймав здоровенний кадуб води. Він перехилився в дужих руках козаків і виливався в довгий жолоб, з якого, спрагло припадаючи, пили виморені в походах козацькі коні.

А чутка дійшла до нас така, що в цьому краю сміливе козацтво не раз відбивало ворожі навали монголо-татар. В одній надзвичайно кривавій січі удача сприяла українцям. Вони отримали перемогу і відібрали у ворога нечувано великий скарб: багато золотих прикрас, золотих монет і ще всіляких дорогоцінних речей. Мужні оборонці не мали часу на довгий перепочинок, бо потрібно було прогнати ворога геть з рідної землі.

І вночі, при світлі місяця та яскравого багаття, взялися до важливої роботи: щоб зберегти відібраний у ворогів народний скарб, вирішили його закопати. Дружно й швидко кипіла робота: хто коней напував із добротної криниці з журавлем та жолобом, хто варив куліш, хто зброю налаштував, а більшість трудилась на береговій землі, віддаючи їй на довге збереження скарби із золота.

Тільки завдяки залишкам славнозвісної криниці можна здогадуватись про місцезнаходження закопаного золота.

Щоліта хлюпоче хвилями спокійна тихоплинна Рось, буйно зеленіють навколишні луки, повіває легенький вітерець, навічно зберігаючи таємницю давніх часів.

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://inlviv.in.ua/suspilstvo/statti/5-tsikavyh-kozatskyh-legend-dlya-ditej>

Читаю для себе

Назва твору _____

Жанр твору _____

Що мене найбільше вразило? _____

Постав 2 запитання до тексту. _____

5. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Конкурс кращих розповідачів легенд.

III. Заключна частина.

Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «3 життя видатних українців».

Урок 22. Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів.

Мета. Ознайомити учнів з легендою Лесі Храпливої-Щур «Вишивані квіти», вчити порівнювати риси характеру персонажів, добирати заголовки до частин тексту, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей, мовлення. Виховувати любов до рідної землі, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

Робота над легендою «Вишивані квіти».

1. Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слова за поданими кодами.

	а	б	в	г	
1	в	і	т	а	Код 1. 1а, 2а, 2г, 2а, 1в, 1г, 2в, 1б.
2	и	к	н	ш	

Учні розшифровують слова *вишивані, квіти*.

— Чи бачили ви вишивані квіти? Де?

— Як ви гадаєте, чим можна вишивати квіти? (*Нитками, бісером, стрічками...*)

- Вправа «Передбачення».

— Прочитайте заголовок. Про що може йтися у творі з таким заголовком?

2. Читання тексту.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Добре підготовлені учні читають першу частину легенди.

Виконання завдань, поданих на с. 26.

— Чи зацікавила вас розповідь?

— Про що, на вашу думку, йтиметься далі?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса читають другу частину легенди.

Виконання завдань, поданих на с. 27.

— Як ти оцінюєш вчинки Яромира? А Доброслави?

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в парах.

Учні самостійно упівголоса читають третю частину легенди.

Виконання завдань, поданих на с. 28.

— Хто найточніше передбачав подальші події?

3. «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «ПОПС-формула».

Твердження. Потрібно любити рідну землю.

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Підготуватися переказувати одну з частин (на вибір).

Урок 23. Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів.

Мета. Продовжити роботу над легендою Лесі Храпливої-Щур «Вишивані квіти»; вчити порівнювати характери персонажів, добирати заголовки до частин тексту; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до рідної землі, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

Робота над легендою «Вишивані квіти».

1. Переказ легенди за частинами.

Утворюють групи по троє учнів так, щоб у кожній були ті, хто готував переказ різних частин. Переказують легенду.

2. «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

- Технологія «Шість капелюхів Едварда де Боно».

Білий капелюх. Любов до рідної землі й нескореність врятували брата та сестру.

Червоний капелюх. Квіти з рідної землі, вишивана сорочка надали Яромірові сили.

Чорний капелюх. Якби Доброслава повірила та поклонила ханові, то зрадила б брата і Батьківщину, занапастила б усіх.

Жовтий капелюх. Краса навколишньої природи, спів пташок не дали зневіритись Доброславі.

Зелений капелюх. Якби Доброслава не вмовила половця передати сорочку братові, то не врятувала б його.

Синій капелюх. Українська вишиванка має велику силу.

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи погоджуєшся ти з твердженням, що вишиванка оберігає від усіляких неприємностей?	Ні, ...
Висновок		

3. Робота в парах. Виконання завдань, поданих на с. 28.

Учні обговорюють вчинки персонажів. Відтак заповнюють на аркуші паперу таблицю за зразком, поданим у підручнику.

4. Добір заголовків до частин.

— Доберіть заголовки до частин легенди. Обґрунтуйте свої думки.

5. Робота з ілюстрацією на с. 27.

— До якої частини тексту художники зобразили ілюстрацію?

— Чим би ви її доповнили?

— Яку ілюстрацію намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

Вправа «Незакінчене речення».

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмюю ...

Я переконався / переконалася ...

2. Домашнє завдання.

Скласти мінірозповідь на одну з тем.

- «Моя вишиванка»;
- «Вишиванка, про яку я мрію».

Урок 24. Наталка Поклад «Рідний край». Прислів'я про Україну. Добір прислів'їв з вільних інтернет-джерел.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Наталки Поклад «Рідний край»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов та повагу до рідної землі.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над віршем Наталки Поклад «Рідний край».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожную строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 29.
- Удосконалення навичок виразного читання.

— Прочитайте першу строфу вірша. Визначте, де треба зробити логічні наголоси, паузи.

— До кого звертається авторка? Чому вона звертається до соловейка, жита?

— Прочитайте окличні речення, виділяючи голосом слова-звертання.

— З якою інтонацією треба читати другу строфу? (*З інтонацією перелічування.*)

— Зверніть увагу на виділене речення. Яким знаком воно закінчується? (*Крапками.*)

— Отож, читаємо його так, наче ще продовжуватиметься думка.

— Прочитайте останню строфу. Із чим авторка порівнює Україну? (*З раєм, з квіткою.*)

— З чим порівняли б Україну ви?

2. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Складання сенкана зі словом *Україна*.

Україна.

Рідна, дорога.

Міцніє, розвивається, розквітає.

Це моя рідна земля.

Батьківщина.

3. *«Щоденні 5». Збагачую свій словник.*

Робота з прислів'ями (с. 29).

— Прочитайте прислів'я.

— Яка тема прислів'їв?

— Яке з прислів'їв могло б бути заголовком до вірша Наталки Поклад?

4. *Робота з ілюстрацією.*

— Розгляньте ілюстрацію до вірша.

— Назвіть, що зображено. (*Жайворонок, жито, мальви, синьо-жовті стрічки, маки, волошки, калина, поле, вдалині ліс...*)

— Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви облюбували собі місце?

— Розкажіть, що ви бачите, чуєте, відчуваєте.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Вихвалянки».*

— Похваліться про свої успіхи на уроці.

2. *Домашнє завдання.*

Дібрати кілька прислів'їв про Україну з вільних інтернет-джерел.

Українці, що підкорили світ

Урок 25. Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка». Робота з таблицею.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Петра Осадчука «Попід гору в'ється річка»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; вчити добирати рими, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, вміння зосереджуватися на виконанні завдань, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, уважність.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Підготовка до сприймання нового матеріалу.

- Гра «Слово називай — риму добирай».

Учитель проєктує на екран слова, учні швидко прочитують їх, називають слова-рими.

річка	сокіл	гора
кріла	край	небо

- Робота в групах.

Складання «хмари» слів на тему «Космос».

— Ви дібрали чимало «космічних» слів. Чи знаєте ви, хто з українців побував у космосі?

— Якими рисами характеру має бути наділена людина, щоб вирушити у космічну подорож?

— Чому люди літають у космос?

2. Робота над віршем Петра Осадчука «Попід гору в'ється річка».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш.

— Що ви відчуваєте після слухання вірша?

Учні сигналізують цеглинками LEGO: жовта — гордість, блакитна — смуток, червона — радість, зелена — захоплення, синя — здивування, помаранчева — жаль.

- Самостійне читання вірша.

— Прочитайте вірш упівголоса. Визначте, у якому темпі, з якою інтонацією треба читати вірш.

— Який загальний настрій вірша? (*Бадьорий, позитивний, оптимістичний...*)

— Чи здійснилася мрія хлопчика?

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 30.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, де відбувалися події.

— Прочитайте, про що думав хлопчик, коли побачив сокола.

— Прочитайте, про що не здогадується (не знає) хлопчик.

3. Робота з таблицею.

— Чи відомо вам про космонавтів України? Що саме? Заповніть таблицю за зразком, поданим у підручнику.

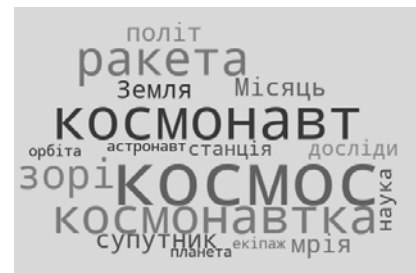
III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дібрати вірш чи загадку про космос.

Урок 26. 3 вільних інтернет-джерел «Леонід Каденюк». Порівняння вірша і статті. Прислів'я народів світу.

Мета. Ознайомити учнів із медіатекстом «Леонід Каденюк»; вчити виділяти головне, порівнювати вірш і статтю, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, прагнення досягати поставленої мети.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Підготовка до сприймання нового матеріалу.

- Акровірш.
Розтинá блакить, остроголо́ва,
Аж до зір готова дотягти.
Космонавтики вона основа.
Екіпаж споряджено — лети!
Тут, у вірші, й відповідь готова,
А тобі — лишається знайти.

Дмитро Білоус

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

- Відгадування загадки Наталії Гуркіної (підручник, с. 31).
- Складання мініісторії.

Учні працюють у парах. Складають свою мініісторію зі словами *ракета*, *зірки*.

2. Опрацювання медіатексту.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують статтю. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

- «v» — знайома інформація (я це вже знаю);
- «!» — нова для мене інформація;
- «?» — я думав / думала про це інакше;
- «+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.
— Про що ви дізналися з тексту?
— Де народився майбутній космонавт?
— Ким були батьки Леоніда?
— Як проходила підготовка до польоту?
— Коли Леонід Каденюк здійснив політ у космос?
— Які експерименти проводив український космонавт під час польоту?
- Порівняння вірша Петра Осадчука «Попід гору в'ється річка» та статті «Леонід Каденюк».

Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка»		Стаття «Леонід Каденюк»	
Відмінне	Спільне	Відмінне	

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Пояснити зміст одного з прислів'їв (с. 31).

Урок 27. Анатолій Житкевич «Я слухаю — співає Соломія». Визначення головної думки вірша.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Анатолія Житкевича «Я слухаю — співає Соломія»; вчити виділяти головне, досліджувати медіатексти; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; формувати вміння відшукувати в тексті під керівництвом учителя влучні слова і вислови, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до мистецтва.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Підготовка до вивчення нового матеріалу.*

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

<i>Так</i>	<i>Проблема</i>	<i>Ні</i>
Так, ...	Чи погоджуєшся ти з твердженням, що мети досягне тільки наполеглива людина?	Ні, ...
Висновок		

2. *Робота над віршем Анатолія Житкевича «Я слухаю — співає Соломія» (с. 32).*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш.

— Які почуття охоплюють вас після слухання вірша?

— Кому, на вашу думку, поет присвятив вірш?

— Чи знаєте ви, коли жила Соломія Крушельницька?

- Самостійне читання вірша учнями.

— Визначте, які рядки треба читати піднесено, урочисто.

- Виконання завдань, поданих після вірша.

— Яким називає поет голос співачки? (*Величним, схожим на пшеничний колос.*)

— Розгляньте малюнок. Чи знаєте ви, як називається зображений пристрій?

— Це грамофон. Дізнайтеся значення слова за тлумачним словником. (*Музичний апарат з рупором для відтворення музичних творів, записаних на спеціальних платівках.*)

— Зараз такі грамофони можна побачити в музеях чи приватних колекціях. А в часи, коли жила Соломія Крушельницька, такі пристрої могли мати тільки заможні люди.

- Вправа «Установи послідовність».

Учитель проєктує на екран рядки вірша, учні читають їх у правильній послідовності.

(3) бо вмiла через душу перелити

(2) її в піснях озвучене тепло,

(1) Через літа я чую із платівки

(4) все, що співала людям на добро.

3. *Визначення головної думки вірша.*

— Як автор ставиться до творчості Соломії Крушельницької? Доведіть рядками вірша.

— Яка головна думка вірша? (*Соломія Крушельницька своїм співом дарувала людям добро.*)

4. *Конкурс декламаторів «Я читаю найкраще».*

Робота в групах. У кожній групі визначають найкращого декламатора. Переможці груп декламують вірш перед класом.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Знайти додаткові відомості про грамофон.

Урок 28. 3 вільних інтернет-джерел «Соломія Крушельницька — гордість України». Дослідження медіа «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу».

Мета. Ознайомити учнів з медіатекстом «Соломія Крушельницька — гордість України»; вчити виділяти головне, досліджувати медіатексти; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати почуття прекрасного, любов до мистецтва.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над медіатекстом «Соломія Крушельницька — гордість України».

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у групах. Читають почергово по одному абзацу.

- Вправа «Так — ні».

Учитель називає твердження, учні на бланках ставлять позначки «+» (так) або «-» (ні).

1	2	3	4	5	6
+	-	+	-	+	+

1. Батько Соломії Крушельницької був священником.
2. Після закінчення гімназії Соломія навчалася в Київській консерваторії.
3. Соломія прагнула навчатися в Італії.
4. Та потрапити в Італію співачці не вдалося.
5. Талановита співачка мала надзвичайну музичну пам'ять.
6. Соломія Крушельницька співала в найвідоміших театрах світу.

2. Досліджуємо медіа.

— Зіскануйте QR-код та перегляньте відео «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу» (с. 33).

— Які почуття вас переполюють?

— Чи хотіли б ви помандрувати в часі та побувати на концерті Соломії Крушельницької?

— Зіскануйте QR-код та послухайте українську народну пісню «Ой летіли білі гуси» у виконанні Соломії Крушельницької.

— Чому, на вашу думку, Соломія любила співати українські народні пісні?

3. Робота зі світлиною «Пам'ятник Соломії в Тернополі».

— Розгляньте світлину на с. 33. Якою зобразив співачку скульптор?

— В пам'ять про Соломію Крушельницьку називають вулиці в багатьох містах України. У Львові національний академічний театр опери та балету носить ім'я видатної співачки.

4. Дослідження.

— Проведіть дослідження. Заповніть таблицю на аркуші паперу.

Учні записують:

Автором відомої на весь світ мелодії колядки «Щедрик» є Микола Леонтович.
На конкурсах Євробачення перемагали представниці України Руслана і Джамала.
Українську пісню в Канаді й Америці популяризувала Квітка Цісик.
В сучасній музиці популярні фольклор, рок, джаз тощо.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Які емоції охоплювали вас протягом уроку?

— Що вас здивувало?

2. Домашнє завдання.

Розказати рідним про Соломію Крушельницьку.

Урок 29. Урок позакласного читання на тему «З життя видатних українців».

Мета. Розширити знання учнів про видатних українців минулого та сучасності, удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння аналізувати, зіставляти, порівнювати прочитані твори, оцінювати вчинки дійових осіб. Виховувати почуття гордості за видатних українців.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. Вправа «Очікування».
2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми і завдань уроку.
2. Робота над виставкою книг.
3. Обговорення прочитаних творів.
4. «Щоденні 5». Читаю для себе.

Читання статті, заповнення картки «Читаю для себе».

КОМУ НАЛЕЖИТЬ ВІДКРИТТЯ?

Нам ще багато невідомо з історії світових відкриттів, здійснених нашими співвітчизниками.

Донедавна ми майже нічого не знали про Івана Пулюю, геніального нашого земляка, котрого доля закинула до чужих країв. А він усе своє життя рвався звідти в Україну. Отак і став він найвизначнішим фізиком Австро-Угорської імперії.

Україна не може не пишатися своїм великим сином, який навіть за кордоном усім своїм життям і діяльністю щоденно доводив свою любов до отчого краю.

Іван Пулюй з відзнакою закінчив гімназію. Мрія здобути ґрунтовну освіту привела його до Відня, куди він добирався пішки. Там він навчався у Віденському університеті. І після закінчення навчання готовий був працювати навіть звичайним вчителем у гімназії, аби тільки в Києві чи Львові. Проте йому відмовили.

Залишився у Відні, з головою поринув у науку. Іван Пулюй був людиною різнобічних обдаровань і енциклопедичних знань. Він не лише написав «Молитовник» українською мовою й видав його у Відні, а й переклав разом з Пантелеймоном Кулішем «Святе Письмо Старого Заповіту». Переклад цей буде визнано найкращим серед слов'янських перекладів Біблії. Згодом він переклав і «Псалтир».

Наукова діяльність Івана Пулюя гідна подивування. Його роботи з фізики підготували ґрунт для багатьох відкриттів. А одне, найвизначніше, було приписане іншому вченому, Рентгену. Адже відомі всім «рентгенівські» промені, як їх сьогодні іменують, повинні були б називатися «пулюївськими». Бо відкриті вони були й описані Пулюєм іще до Рентгена. Але так уже склалася доля Івана Пулюя, що робіт цих його вчасно не помітили.

Зі збірки «Дванадцять місяців»

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://bibliokid.if.ua/piznavay/nauka-i-tehnika/471-komu-nalezhyt-vidkryttya.html>

Читаю для себе

Назва твору _____
 Жанр твору _____
 Що мене найбільше вразило? _____
 Постав 2 запитання до тексту. _____

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.**

- Про кого з видатних українців ви дізналися на уроці?
- Чим вони прославили нашу країну?

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Неймовірна Україна».

Урок 30. Галина Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю».

Мета. Ознайомити учнів зі статтею Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю», вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати почуття гордості за паралімпійців України.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Підготовка до сприймання нового матеріалу.*

Робота в групах. Створення «стіни слів» на тему «Спорт».

— Хто з вас займається спортом? Яким саме?

— Хто хотів би займатися у спортивній секції? Якій саме?

2. *Повідомлення теми уроку.*

— Сьогодні ми ознайомимося з історією спортсмена — переможця Паралімпіади Тараса Радя.

— Чи знаєте ви, що означають слова *Паралімпіада, паралімпієць*?

3. *Робота над текстом Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю» (с. 34-35).*

- Читання з позначками. Технологія «INSERT».

Учні самостійно читають статтю. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Учні відповідають на запитання та виконують завдання, подані після тексту на с. 35.

— Що вас найбільше вразило під час читання тексту?

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про кого йдеться в тексті?

Уточнююче. Я можу помилитися, але, здається, Тарас Радь залишився без частини ноги?

Пояснююче. Чи можемо назвати Тараса наполегливим?

Творче. Яким ви уявляєте біатлоніста?

Оціночне. Чи правильно вчинив Тарас Радь, що почав займатися спортом?

Практичне. Що ви порадили б дітям з інвалідністю?

III. Заключна частина.

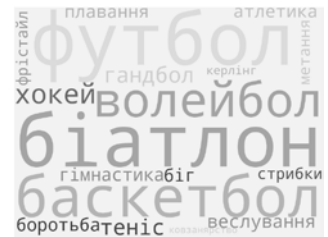
1. *Рефлексія.*

— Доповніть речення:

- мене зацікавило...
- для мене сьогодні важливим було...
- було важко...
- сьогодні я зрозумів / зрозуміла...

2. *Домашнє завдання.*

Стисло переказати статтю.

Урок 31. Галина Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю». Розвиток діалогічного мовлення «Інтерв'ю зі спортсменом».

Мета. Продовжити роботу над статтею Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю»; вчити виділяти головне, планувати та проводити інтерв'ю, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, діалогічне мовлення. Виховувати почуття гордості за паралімпійців України.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Підготовка до роботи над новим матеріалом.

Відгадування загадки.

Про здоров'я піклуватись, щоб поставити рекорд,
гартуватись, тренуватись, допоможе дітям ... (спорт).

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

2. Робота над статтею Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю».

- Вправа «Розвідники».
- Скільки абзаців у тексті?
- Прочитайте вислови і речення про мрію Тараса.
- Вибіркове читання.
- Прочитайте, як Тарас втратив ногу.
- Прочитайте, де відбувались змагання з біатлону.
- Прочитайте, як Тарас «прямував» до здійснення мрії.
- Стислий переказ статті.
- Вправа «Магічний кубик».

•	Яка частина статті тебе найбільше вразила?
• •	Про кого ця стаття?
• • •	Що нового ти дізнався / дізналася зі статті?
• • • • •	Які нові слова тобі запам'яталися?
• • • • • •	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
• • • • • • • •	Чи хочеш ти бути схожим /схожою на головного героя статті?

- Робота в парах. Виконання завдання на вибір (с. 35).
- Щоб заповнити таблицю першого завдання, скористайтеся інтернет-ресурсами.
- Про що ви запитали б у спортсмена під час зустрічі?
- Складіть і запишіть запитання для інтерв'ю та відповіді на них.

Презентація виконання завдань.

3. Визначення головної думки твору.

— Попрацюйте в парах. Обговоріть, які якості характеру допомогли Тарасові Радю перебороти немічність, досягти високих результатів у спорті.

— Яка головна думка статті? (Незважаючи на фізичні вади, наполеглива людина може досягти високих результатів у спорті.)

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Вихвалюнки».

- Похваліться своїми успіхами на уроці.

Урок 32. Христина Мельник «Марія Приймаченко». Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко».

Мета. Ознайомити учнів із життям та творчістю видатної української художниці Марії Приймаченко; опрацювати статтю Христини Мельник «Марія Приймаченко»; навчати працювати з медіа, аналізувати побачене, виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння працювати в парі та групі. Виховувати бажання вивчати твори мистецтва українських художників, почуття прекрасного.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко».*

— Чи доводилося вам бувати на виставках художників? Чи запам'ятали ви їх прізвища? Які картини справили на вас найбільше враження?

— Зіскануйте QR-код, перегляньте відео «Добрі звірі Марії Приймаченко».

— Чому виставка має таку назву?

— Що вам найбільше запам'яталося?

— Що вас вразило?

2. *Робота над статтею Христини Мельник «Марія Приймаченко».*

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у парах. Почергово читають по одній частині статті.

— Які факти з життя Марії Приймаченко справили на вас найбільше враження? Чому?

— Скільки картин створила художниця?

- Усвідомлення змісту прочитаного.

Учні самостійно упівголоса перечитують першу частину статті.

— У якій родині народилася Марія Приймаченко?

— Що зображувала художниця на своїх картинах?

— Де демонстрували картини відомої українки?

Читання частини «Щоб не плакати, я сміялась...».

— Яке лихо трапилося з семирічною дівчинкою?

— Чим почала займатися Маруся?

Читання частини «Порося за малюнки».

— Що замовляли односельці Марії?

— Як розраховувалися за роботу?

Читання частини «Звірі з фантазії».

— Чому, на вашу думку, відомий режисер привіз Марію Приймаченко в зоопарк?

- Вправи на вдосконалення техніки читання.
 - Вправа «Хвости».
 - Вправа «Кидок — засічка».
- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

— Чим вразила вас дівчинка Марія Приймаченко?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмюю ...

Я переконався / переконалася ...

2. *Домашнє завдання.*

— Уявіть, що ви маєте змогу поспілкуватися з художницею. Про що ви запитали б у неї? Складіть 3-4 запитання.

Урок 33. Христина Мельник «Марія Приймаченко». Марія Приймаченко «Галочка літає, господаря шукає» (репродукція).

Мета. Продовжити роботу над статтею Христини Мельник «Марія Приймаченко»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння працювати в парі та групі. Виховувати бажання вивчати твори мистецтва українських художників, почуття прекрасного.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над статтею Христини Мельник «Марія Приймаченко».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують статтю.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки частин у тексті?

— Як вони називаються?

— Запропонуйте свої заголовки до частин.

— Які відомі люди згадуються у статті?

— Прочитайте речення, у яких описано, де побували картини Марії Приймаченко.

- Удосконалення читацьких навичок.
 - Вправа «Хвилі».

Учитель задає тон і темп читання. Текст статті діти читають так, ніби хвиля прибивається до берега і відходить від нього: *тихо — голосніше — голосно — тихіше — тихо — голосніше*.

- Вправа «Диктор телебачення».

Читати текст, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

2. Робота з репродукцією «Галочка літає, господаря шукає».

— Пригадайте, що таке репродукція.

— Розгляньте репродукцію картини Марії Приймаченко «Галочка літає, господаря шукає».

— Які кольори переважають на репродукції?

— Зверніть увагу на деталі зображення.

3. Розвиток мовлення.

— Яких ще українських художників ви знаєте?

— Де ви бачили їхні картини?

— Чим вони вам запам'яталися?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Що найбільше сподобалося на уроці?

— Який настрій панував на нашому уроці?

2. Вправа «Відкрита трибуна».

— Що нового дізналися на сьогоднішньому уроці?

— Що видалося найбільш цікавим?

— Який висновок зробили для себе?

— З яким настроєм завершуєте урок?

3. Домашнє завдання.

Дізнатися з додаткових джерел інформацію про інші картини Марії Приймаченко.

Мандруємо Україною

Урок 34. Ганна Чубач «Моя країна — Україна».

Мета. Ознайомити учнів з новим підрозділом «Мандруємо Україною», його структурою, з віршем Ганни Чубач «Моя країна — Україна», вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, вивчати свій рідний край, любов до Батьківщини.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Ознайомлення з підрозділом.

Учитель проєктує на екран вірш. Учні читають, визначають, що це акровірш.

У нас красивий, гарний край:	Їх краса — це білий цвіт...
Квіти, море, річка, гай!	Ненька наша, Україна,
Рідне все: поля, діброви,	Адже ти для нас єдина!
А сади які чудові!	

Дмитро Гонтар

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://www.ukrlitno.com.ua/akrovirsh-pro-ukrainu/>

— Прочитайте, як називається частина розділу, який ми вивчатимемо.

— Як ви гадаєте, про що йтиметься у творах підрозділу?

II. Основна частина уроку.

1. Робота над віршем Ганни Чубач «Моя країна — Україна».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- Самостійне перечитування вірша учнями.

— Скільки строф у вірші?

— З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 38.

— Доведіть, що твір «Моя країна — Україна» вірш.

— Розкажіть зміст вірша прозою.

— Порівняйте акровірш Дмитра Гонтара та вірш Ганни Чубач. Що в них спільного? Чим відрізняються?

2. Розвиток мовлення.

— Ганна Чубач стверджує, що «і дорослому, й дитині жити в ній (Україні) цікаво». Чи погоджуєтесь ви з цим твердженням? Обговоріть у парах. Висловлюйтеся за зразком:

*Так, я погоджуюся / не погоджуюся з цією думкою. Я вважаю, що ..., тому що
Наприклад, Отже,*

- Вправа «Найдовший ланцюжок».

Робота в групах.

— Якою ви хочете бачити Україну? Доповніть ланцюжок слів.

Україна (яка?) вільна, ..., ...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Завдання на вибір.

- Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах вірш про Україну.
- Знайти світлини цікавих місць України.

Урок 35. Створення лепбука «Неймовірна Україна».

Мета. Узагальнити та розширити знання третьокласників про державу, у якій вони живуть, її історичне минуле, визначні місця, людей, які прославили Батьківщину, активізувати пізнавальні інтереси. Розвивати увагу, пам'ять, уяву, здатність міркувати, критичне мислення, творчі здібності. Виховувати почуття патріотизму, національної свідомості, людяності, гордості за рідну країну, її людей.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Конкурс «Крацій декламатор».

Учні, які вдома дібрали вірші про Україну, декламують їх перед однокласниками.

Визначають, хто найкраще зумів прочитати поезію.

2. Робота з ілюстрацією на с. 38.

— Розгляньте ілюстрацію. Що, на вашу думку, зобразив художник? (*Києво-Печерська лавра — одна з найдавніших пам'яток України; жайворонки співом славлять весну.*)

— Які світлини про цікаві місця України ви підготували до уроку? Прокоментуйте.

3. Робота над створенням лепбука «Неймовірна Україна».

Клас об'єднаний в групи. У дітей на партах заготовки (шаблони) кишеньок до лепбука, світлини визначних місць, видатних українців, роздруковані цікавими повідомленнями, легендами, цікавинками, оповідками, віршами тощо.

— Прочитайте завдання для роботи в групах. Виберіть для свого лепбука кілька рубрик.

Орієнтовні рубрики для лепбука:

Цікавинки про Україну.

Легенди.

Видатні історичні діячі.

Цікаві пам'ятники України.

Видатні пам'ятки архітектури.

Заповідники України.

Символи України.

Українські народні пісні.

Народна мудрість про Україну.

Українські спортсмени, яких знає увесь світ.

Українські митці.

Вірші про Україну.

4. Презентація робіт у групах.

5. «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Прочитайте прислів'я на с. 38. Поясніть значення одного з них (на вибір).

- Вправа «З'єдналочка».

У чужій сторонці	•	•	де мати народила.
Та земля мила,	•	•	свої звичаї.
На рідній землі краще,	•	•	не так світить сонце.
У кожному краї	•	•	ніж на чужині.

— Що ви любите у своєму краї?

— Чому треба любити свою Батьківщину?

— Доберіть синоніми до слова *Батьківщина*.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Чи справилися ваші очікування від уроку?

— Що, на вашу думку, вдалося найкраще? Чому?

— Завершіть речення.

Мене зацікавило...

Було важко...

Мені знадобиться у житті...

Для мене сьогодні важливим було...

Сьогодні я навчився / навчилася...

Мені хотілось би в майбутньому навчитися...

Урок 36. Урок позакласного читання на тему «Неймовірна Україна».

Мета. Узагальнити та розширити знання учнів про Україну, ознайомити з творами про неї. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, вміння самостійно працювати з літературними творами. Виховувати почуття патріотизму, національної свідомості, людяності, гордості за нашу країну.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Відгадування загадки.

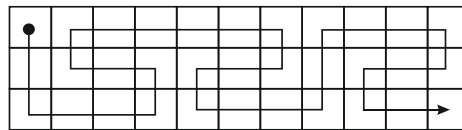
Цвінуть сади, Дніпро шумить, і жайвір лине у блакить.
і пісня ллється солов'їна, Це наша рідна ... (Україна).

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

- Лабіринт.

— «Пройдіть» лабіринт, прочитайте вислів. (Україна — це земля, яку найбільше люблю я.)

У	е	з	е	м	л	я	л	ь	ш	е
к	ц	—	а	у	к	я	і	б	ю	л
р	а	ї	н	н	а	й	б	л	ю	я

— Як ви розумієте цей вислів?

— Чи погоджуєтеся ви з цією думкою?

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми уроку.

2. Робота з виставкою книг.

- Назвіть книги на виставці.
- Які книжки вам знайомі?
- Назвіть авторів книг чи укладачів збірок.
- Які книги ілюстровані?
- Назвіть прізвища художників, які ілюстрували ці книги.
- Поясніть, як ви обирали книгу для уроку позакласного читання.
- Хто скористався інтернет-ресурсами, готуючись до уроку?

3. Робота в групах.

— Отож, одні діти прочитали казки і легенди, інші — дібрали поетичні твори. Об'єднайтеся в групи за жанрами прочитаних творів: «Знавці легенд, казок, оповідок» та «Шанувальники поезії».

Завдання для групи «Знавці легенд. Казок, оповідок»: стисло переказати зміст твору, визначити головну думку, прорекламувати твір для читання іншим учням.

Завдання для групи «Шанувальники поезії»: прочитати обраний вірш з почуттям гордості за нашу державу, визначити головну думку вірша, поділитися думками щодо ілюстрування твору.

4. «Щоденні 5». Читаю для себе.

- Обміняйтеся книгами, прочитайте твори, які рекомендували вам однокласники.
- Складіть по кілька запитань за змістом творів.

5. Досліджуємо медіа.

Учні розглядають світлини визначних місць України. Працюють з лепбуком, виготовленим на попередньому уроці.

— Якби ці світлини ви розмістили в соцмережах, то як підписали б їх?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Життя та пригоди твоїх ровесників».

Урок 37. 3 вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець».

Мета. Ознайомити учнів зі статтями з вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець»; удосконалити навички виразного читання, вміння використати інтонації у мовленні; навчати формувати оцінні судження; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати пізнавальні інтереси, бажання вчитися.

Перебіг уроку

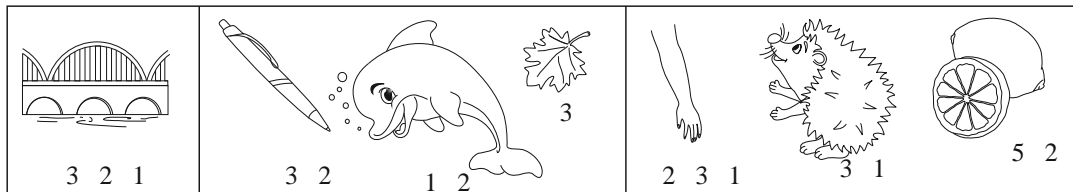
I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Квест».

Учитель проєктує на екран малюнки та номери букв з кожної назви. Утворюють вислів «Сім чудес України».

- Що означає слово *чудеса*? (*Те, що викликає загальне захоплення, вражає своєю красою.*)
- Що, на вашу думку, може бути чудесним в Україні?

II. Основна частина.

1. Робота над статтями з вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно читають статтю «Сім чудес України», відзначають малозрозумілі слова.

Загальнонаціональний — спільний, єдиний для всієї нації.

Історико-культурний — той, що стосується історії культури.

- Хто брав участь у виборі чудес України?
- Скільки пам'яток було обрано спочатку?
- Поясніть, як ви розумієте процес інтернет-голосування.

- Читання статті «Кам'янець».

Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

- «v» — знайома інформація (я це вже знаю);
- «!» — нова для мене інформація;
- «?» — я думав / думала про це інакше;
- «+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

2. Віртуальна мандрівка.

Учитель пропонує «побувати» у віртуальній мандрівці в Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=GMEsxJYJaDw>

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дізнатися, які фестивалі проходять щорічно в Кам'янці-Подільському.

Урок 38. 3 вільних інтернет-джерел «Дендропарк «Софіївка»». Добір матеріалу для лепбука.

Мета. Ознайомити учнів зі статтею з вільних інтернет-джерел «Дендропарк «Софіївка»; удосконалити навички виразного читання, вміння використати інтонації у мовленні; навчати формувати оцінні судження; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Складіть і прочитайте слова. З'ясуйте, що означає кожне слово.

— Яке слово вам важко пояснити?

Дендропарк — великий парк, у якому вирощують багато видів деревних і кущових рослин.

II. Основна частина.

1. Робота над статтею «Дендропарк «Софіївка»» (с. 40).

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає статтю, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують статтю. Добирають по два запитання за змістом прочитаного. Ставлять їх однокласникам або вчителю.

- Виконання завдань, поданих після тексту на с.40.

2. Віртуальна мандрівка в дендропарк «Софіївка».

Учитель пропонує «побувати» у віртуальній мандрівці в дендропарку «Софіївка».

Посилання <https://www.youtube.com/watch?v=FaVqmN0htxo>

Після перегляду відеофільму учні обмінюються враженнями про побачене.

3. «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

- Стратегія «Кубик Блума».

Запропонуй ... (об'єкти, які б можна було номінувати на «Сім чудес України»).

Назві... (об'єкти, які стали відомими й перемогли в конкурсі).

Придумай... (назву нового конкурсу, у якому можна було б номінувати видатні пам'ятки архітектури).

Чому... (ці об'єкти увійшли у «Сім чудес України»)?

Поясни... (чому ці об'єкти збереглися до сьогоднішніх днів).

Поділись... (своїми думками, почуттями від прочитаних розповідей).

4. Робота в групах.

Виконання завдань, призначених для групової роботи, на с. 40.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Дібрати фотографії для створення фотоколажу «Мандруємо Україною».
- Дібрати матеріал для створення лепбука «Незвичайна Україна».

Урок 39. 3 вільних інтернет-джерел «Дивовижне — поряд». Написання листа-пропозиції до органів місцевого самоврядування щодо створення пам'ятника.

Мета. Ознайомити учнів зі статтею з вільних інтернет-джерел «Дивовижне поряд»; вчити аналізувати прочитане, зіставляти текст та ілюстрацію, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до рідного краю.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слово за поданим кодом.

	<i>a</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	Код. 1а, 3а, 1б, 2а, 2в, 2б, 1в, 3в, 3б.
1	п	м	н	
2	'	т	я	
3	а	к	и	

Учні розшифровують слово *пам'ятник*.

— Які пам'ятники є у вашому населеному пункті?

— Як ви гадаєте, їх споруджують тільки видатним діячам, чи є й інші пам'ятники?

- Робота в групах. Завдання на с. 40.

— Обговоріть, чому люди створюють і встановлюють різноманітні пам'ятники.

II. Основна частина.

1. Робота над статтею «Дивовижне — поряд» (с. 40).

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

— Який пам'ятник для вас найнесподіваніший? Чому?

Робота з фотоілюстраціями.

— Зачитайте уривки з тексту відповідно до світлин.

2. Удосконалення читацьких навичок.

- Вправа «Луна».
- Вправа «Кидок — засічка».

3. Робота в групах.

Виконання завдань, поданих у підручнику після статті.

Учні обговорюють, чим славиться населений пункт, який пам'ятник міг би бути «родзинкою» для туристів. Складають лист-пропозицію. Учителю нагадує, що свою пропозицію треба обґрунтувати, чому саме такий пам'ятник був би доречним, де варто його встановити.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Знайти на інтернет-ресурсах інформацію про цікаві пам'ятники.

Урок 40. Підсумок за розділом «Наша слава — Українська держава».

Мета. Узагальнити та систематизувати знання учнів за розділом «Наша слава — Українська держава»; вдосконалити навички свідомого виразного читання; формувати вміння сприймати зміст творів, образність мови; збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд. Розвивати образне мислення, мовлення. Виховувати патріотичні почуття, бажання пізнавати свій край.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Галевина сподівань».

У дітей стікери-метелики. На них вони пишуть свої очікування від уроку. Прикріплюють на плакаті із зображенням квіткової галевини (наче в польоті). Наприкінці уроку, якщо очікування здійснилися, то метелика потрібно буде перемістити на квіточку.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

1. Вправа «Установи відповідність».

Установити відповідність між прізвищами авторів та назвами творів.

Яна Яковенко	●	●	«Вишивані квіти»
Леся Храплива-Щур	●	●	«Рідний край»
Анатолій Житкевич	●	●	«Про козаків»
Народна легенда	●	●	«Попід гору в'ється річка»
Наталка Поклад	●	●	«Про козака Щербія»
Петро Осадчук	●	●	«Я слухаю — співає Соломія»

2. Виконання завдань, поданих у підручнику на с. 41.

- Колективне виконання першої групи завдань.
- Робота в групах.

Виконання завдання на вибір.

Найбільше пам'ятників установлено Тарасові Шевченку: 1384 пам'ятники у 35 країнах світу, на території України — 1256. В Україні більше 200 пам'ятників в Івано-Франківській області.

На грошових купюрах зображені Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Іван Франко, Михайло Грушевський, Тарас Шевченко, Леся Українка, Григорій Сковорода, Володимир Вернадський.

- Практична робота.

Учні можуть виконувати її в парах або групах. Кожна пара / група має схематичну карту України, на якій зазначено обласні центри. Для складання плану-схеми діти можуть користуватися інтернет-ресурсами. Наприклад, визначають, що хотіли б побувати в Одесі. Дізнаються, що цікавого можна побачити в Одесі. Звідти можуть помандрувати в Миколаїв і так далі.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з прислів'ями, поданими в підручнику.

Визначають, що в прислів'ях йдеться про сміливість, відвагу.

— У яких творах ви читали про сміливість і відвагу козаків?

3. Узагальнення і систематизація знань.

Заповнення таблиці за зразком, поданим у підручнику.

4. Виконання завдання на вибір.

У групах учні складають асоціативний куш «Козаки» або «хмару слів» до розділу.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах твір про Україну, прочитати його.